

Landskabskarakterområde 08

Bregninge Vindeballe bakker

Geografisk lokalisering og afgrænsning

Området omfatter hele den vestlige del af Ærø med grænse til Gråsten Nor i øst. Øens krumning

giver et indtryk af den sydlige kyst som "rygsiden" af øen, der vender ud mod Østersøen, mens den nordlige kyst, "mavesiden" af øen, vender ind mod Øhavet.

Karakterområdet

Landskabskarakteren

Den særlige karakter af landskabet dannes af et kystnært bølget morænelandskab, der hæver sig i en højderyg ind mod midten af øen. Landskabet er opdelt i smalle, dyrkede markfelter markeret af mere eller mindre bevoksede diger. Det danner et dominerende mønster i landskabet med smalle striber, der løber op over bakkerne og står vinkelret på kystlinjen. Linjerne understreger det bølgende terræn, der hæver op over det omkringliggende hav og ses tydeligt fra vandsiden.

Bebyggelsen i området ligger som langstrakte landsbyer på øens midterste højderyg og gårde og husmandssteder ligger spredt langs vejene i landskabet og er tegn på udflytningen omkring starten af 1800-tallet. De få større landbrugsbygninger er ikke markante i landskabet. Søby og Ærøskøbing ligger som havnebyer ud til øhavet og på draget ud for Ærøskøbing ligger en række af fine små badehuse.

Bevoksningen i området består hovedsageligt af levende hegn på diger og veje, med pil, poppel og tjørn som gennemgående arter. Desuden samles bevoksningen omkring bebyggelserne og i enkelte unge skovbevoksninger.

Af større tekniske anlæg i området kan nævnes 3 vindmøller syd for Bregninge, 3 i Rise Mark samt en enkelt på Skjoldnæs. Derudover er en højspændingsledning langs den sydvestvendte kyst mellem Visø Nor og Bregninge er visuelt markant. Ellers præger de tekniske anlæg ikke området bemærkelsesværdigt.

Landskabets skala er lille på grund af de smalle markfelter mellem bevoksede diger og de udflyttede huse og gårde langs smalle veje. Den rumlige afgrænsning er transparent med kig mellem de delvist bevoksede diger. På højdepunkter, og hvor der er havudsigt, opleves landskabet åbent. Udsigterne mod syd og øst præges af Østersøens store vidder med Als og længere væk Tysklands modstående kyster, der kan anes i horisonten. Mod nord er udsigterne præget af de modstående kyster på Lyø, Avernakø, Drejø, Hjortø, Birkholm og Tåsinge længere væk. Bag disse ses Fyns højere skovdækkede terræn.

Havets eroderende kræfter ses på størstedelen af de sydøstvendte kyster, der har karakter af klintkyster. Strandbredderne er smalle stenstrande, der langs kystdæmningen ved Vitsø Nor er bygget op til mere end 2 meter høje strandvolde. Kysterne mod nord er præget af roligere vande med lavenergikystens karakteristika med tagrør og smal til ikke eksisterende strandbred.

På den yderste spids af Skjoldnæs ligger Næbbet, et meget karakteristisk vinkelforland med strandsøer og strandvolde og strandengsbevoksning. Lige som Urehoved, der forbindes til området ved Ærøskøbing gennem et smalt drag er karakteristisk med græssede strandenge og indsnørrede strandsøer.

De 2 nor, Stokkeby Nor og Vitsø Nor er inddæmmede i slutningen af 1700-tallet. De adskiller sig fra landskabskarakteren med et fladt lavtliggende terræn og grønne engområder. I den vestligste ende af Vitsø Nor, tættest på kystdæmningen et større sø- og moseområde.

Ved Østerbregninge Mark findes et område med dødislandskab. Det adskiller sig fra landskabskarakteren med et kuperet terræn, flere vandhuller og krat. Vejene i området snor sig mellem de kuperede bakker og gårde og huse er gemt væk mellem bakkerne. Sammen med de smalle markfelter, opdelt af delvist bevoksede diger, giver det et mere lukket landskab med meget lille skala, dog med åbne kig ud over Øhavet

Søbygård voldsted er et særligt landskabsselement opført i middelalderen. Det ses tydeligt fra sydvest og fra toppen af voldstedet er der udsigt over Vitsø Nor.

Kysten ved Voderup Klint udgør også et særligt landskabsselement. Den adskiller sig fra den sydvestvendte klintkyst med en ca. 1,5 km lang strækning af skredterrasser, der danner "kæmpetrappetrin" fra den smalle strand op til det bølgede morænelandskab 25 meter over havets overflade. Terrasserne dannes pga. dybtliggende lag af meget fed ler, der standser det nedsvivende regnvand og får jordlagene ovenover til at skride ud. Terrasserne græsses og har kun enkelte mindre buske på de stejle skrånninger, hvilket betyder at formen står tydeligt frem.

Landskabet med smalle markfelter opdelt af delvist bevoksede diger samt gårde og huse spredt langs vejene i landskabet og øhavet i baggrunden. Foto taget fra Olde Bakke ved Vindeballe mod nordvest.

Det flade Stokkeby Nor.

Søbygård Voldsted.

Vitsø Nor set fra Søbygård Voldsted.

Søområdet ved Vitsø Nor.

Strandvolde ved Vitsø Nor. Fotos. Katrine Binzer

Østerbregninge Mark.

Skoldnæs Golfbane.

Voderup Klint. Fotos. Katrine Binzer

Vurdering

Særlig karakteristisk

Hele området vurderes at være særlig karakteristisk med markernes smalle striber, der løber op over bakkerne og giver et visuelt dominerende mønster der understreger terrænet.

Kontrasterende

De inddæmmede nor, Vitsø Nor og Stokkeby Nor, der skærer sig ind i landskabet er kontrasterende områder med flade, åbne områder.

Særlige visuelle oplevelser

Det særlig karakteristiske område med markernes mønster rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder, som også kan opleves fra Øhavet. Desuden er der fra øens midterste højderyg mange muligheder for gode udsigter ud over vandet.

Småskalalandskabet ved Østerbregninge Mark rummer, med det meget kuperede terræn og sno-

ede smalle veje, særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Søbygård Voldsted giver lokalt særlige visuelle oplevelsesmuligheder, og rummer på grund af den historiske dimension og sammenhæng til Vitsø Nor, muligheder for kulturhistoriske oplevelser.

Søområdet ved Vitsø Nor rummer særlig visuelle oplevelsesmuligheder.

Voderup Klint rummer med de brede terrasser ned mod kysten en særlig visuel oplevelsesmulighed.

Ærøskøbing rummer med gamle små byhuse og smalle brolagte gader samt den lange række af små badehuse på draget ud for byen særlige visuelle oplevelsesmuligheder.